Het Turnblad

ORGAAN VAN HET NEDERLANDSCH GYMNASTIEK VERBOND

UITGAVE VAN GRONINGER UITGEVERSZAAK VOORH. VAN HEIJNINGEN BOSCH N.V., O. EBBINGESTR. 44¹, GRONINGEN | REDACTIE J. J. TH. BAKKER, STATIONSTR. 6, BERGEN OP ZOOM

8 AUGUSTUS 1941 | VERSCHIJNT OM DE 14 DAGEN | 21e JAARGANG No. 16

De Nederl. Technisch-Paedagogische

Encyclopædie

voor Gymnastiek, Spel en Sport

is verschenen

Inhoud en uitvoering overtreffen veler verwachting
Dit werk moet ge in Uw bezit hebben!
Bestel het bij den Boekhandel of bij de Uitgevers
Erven A. DE JAGER, Groningen
Oude Ebbingestraat 44¹, Tel. 91. Giro 212791

15 Februari verscheen

de 4e druk van de

HOOFDCATALOGUS der

NEDERLANDSCHE GYMNASTIEK-WERKTUIGEN FABRIEK

„DE SCHELDE" TE GOES

Dit boekwerk in groot formaat (30 x 22 cM.), 89 pag., met tallooze afbeeldingen van ongeveer 500 artikelen, is het tastbare bewijs dat De Schelde op ieder gebied turntoestellen maakt in een keuze als welhaast geen fabriek ter wereld. Vele nieuwe constructies!

Op uw oefenbijeenkomsten, demonstraties, uitvoeringen en wedstrijden:

POSITIESTOKKEN	100 cm. lang, dik 23 mm., uit prima esschenhout,	à 65 ct.
KNOTSEN	uit gepolijst beukenhout, prachtmodel	à 1.25
MAGNESIA	goede kwaliteit, bij 3 kilogram (30 blokken)	à 1.75 p. k.
SLAGPLANKEN	blankgelakt beukenhout, 50 cm. lang	à 0.85
SLAGKNUPPELS	blankgelakt esschen, 60 cm. lang (wedstrijdm.)	à 1.65
KASTIEBALLEN	handgenaaid	à 1.65
GRENSBALLEN	prima rundleder, gewicht 1 ko.	à 9.65
WATERPOLOBALLEN	met patenttunnelsluiting	à 14.75
VUISTBALLEN	met patenttunnelsluiting	12.60
VOETBALLEN	met patent- en vetersluiting nrs. 4 en 5, 12- en 13-deelig compleet (prijzen op aanvraag).	
STOPWATCHES	uitsluitend Zwitsersche fabrikaten 1/5, 1/10 en 1/100 seconde, ankeruurwerken op steenen gezet.	
TURNHOEPELS	uit blankgeschuurd esschenhout, 50 en 70 cm. diameter	
BALLENNETTEN	voor 2 ballen à 55 ct., voor 3 ballen à 75 ct.	
GRONDPENNEN	gegalvaniseerd metaal	à 0.12½
STOOTKOGELS	5 kilogram à 4.55, 7¼ kilogram à 5.45	
BAMBOESPEREN	stalen punt	à 4.75
WEDSTRIJDSPEREN	Finsche prachtsperen, o.a. Berg	
SPRINGMATRASSEN	formaat circa 165 cm. bij 95 cm., dik circa 10 cm. De rubbercellen zijn gevuld met sponsrubber, het geheel overtrokken met canvasdoek, antislip, hygiënisch met ophanglussen	f 95.—

Voor alle niet geannonceerde artikelen kunt U geheel vrijblijvend inlichtingen vragen, desgewenscht bemonsterde offerte ontvangen.

AUGUST GROEN, Jac. v. Wassenaar Obdamstr. 22, Amsterdam-W

Leverancier van **aparte gemodelleerde sportkleeding** in het Finsche en Zwitsersche genre. K.N.G.V. turnbroekjes voor zooveel takken van sport. **GRATIS** ontwerpen van smaakvolle geborduurde borstemblemen en fietsvlaggen. Vereenigingsvlaggen en vaandels vanaf f 10.—.

Te koop:
een Ladder met toebehooren

afkomstig uit een gymnastieklokaal

Brieven franco onder no. 102 aan het Bur. van het Turnblad. Oude Ebbingestr. 44¹, Groningen

Ter overname gevraagd:
eenige Velden (2, 3 of 4), Wandrekken,

Zweedsche banken met evenwichtsbalk, Gymnastiektoestellen, als: bok, paard, brug, springstandaards met mat, stokken, knotsen, halters, korte en lange springtouwen.

Alles omschreven met juiste prijzen en waar te bezichtigen. Brieven onder No. 8-16-'41, bur. v. d. blad.

Gymn. Ver. „Olympia", Zaandam
vraagt voor haar afdeelingen op Dinsdag- en Vrijdagavond, per 1 September 1941,
een bekwame Leider

Sollicitaties vóór 16 Augustus 1941 aan den Secretaris D. DE JAGER, Hanenpad 25E, Zaandam

De Gymn. Vereeniging „Wilskracht" te Wijdenes (N.H.)
vraagt voor haar dames- en meisjesafdeeling
een Leidster

Uitvoerige sollicitaties voor 30 Augustus a.s. aan den Secretaris Jb. ter Hofstede Jr. Dorpsweg B 65, Wijdenes (N.H.)

„Een letter van opvallende schoonheid"

Dit is het deskundig getuigenis over het nieuwe lettertype

„EGMONT"

Ten gerieve onzer cliënten vulden wij onze toch reeds uitgebreide collectie moderne lettertypes met deze serie aan

Drukwerk, met deze letter gezet, maakt een voorname indruk. En 't kost U niets meer!

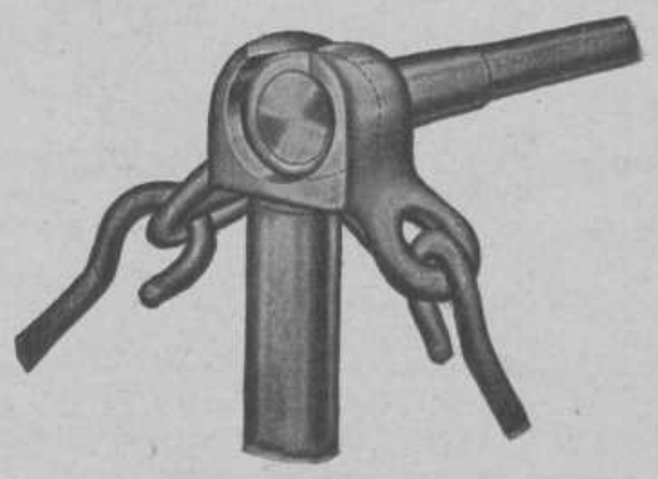
DRUKKERIJ G. U. Z.
OUDE EBBINGESTRAAT 44¹ TELEFOON 91

Chas. Disse
Hilversum
TELEFOON 4485

De betere toestellen en Sportartikelen

Een nieuwe **rekstang** ook passend op voorheen geleverde parterre rekken.
NIEUW PATENT

HET „SPORTHUIS" DOETINCHEM
Gymnastiektoestellen en Spelmateriaal !!
Telefoonnummer 226

VOOR BETERE CLICHÉS EN NIET DUURDER
TEL. 5278

"BALI"
VIADUCTSTR. 1 GRONINGEN

GIJ, LID VAN 'T GROOTE TURNVERBOND
'K WOU, DAT U THANS ALS ABONNÉ
IN ONZE LIJST GESCHREVEN STOND!

Het Turnblad

ORGAAN VAN HET NEDERLANDSCH GYMNASTIEK VERBOND

Redactie-adres : J. J. Th. Bakker, Stationstraat 6, Bergen op Zoom
Uitgegeven onder verantwoordelijkheid v. h. Dagelijksch Bondsbestuur door de Gron. Uitgeverszaak v.h. v. Heijningen Bosch N.V.

Administratie-adres : Drukkerij G. U. Z., Oude Ebbingestraat 44¹, Groningen, Telef. 91, Post Giro No. 100370. — Het abonnement loopt van 1 Juli—30 Juni en kost franco per post f 1.60 per jaar voor leden van het K.N.G.V.; voor niet-leden f 2.65 per jaar

8 Augustus 1941 | Verschijnt om de 14 dagen | 21e Jaargang No. 16

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN VAN HET K.N.G.V.-BESTUUR

Onder voorzitterschap van den Secretaris-Generaal van het Departement van Onderwijs, Wetenschap en Cultuurbescherming, prof. J. van Dam, zijn de vertegenwoordigers van de leidende sportbonden in Nederland ten Departemente bijeen gekomen, teneinde kennis te nemen van de richtlijnen, welke door het college van gevolmachtigden voor de sport zijn uitgevaardigd. Deze richtlijnen zijn vastgelegd in de volgende 9 punten, welke door den heer K. Lotsy werden medegedeeld en nader toegelicht.

1. Er zal naar worden gestreefd, de opleiding van instructeurs voor alle daarvoor in aanmerking komende takken van sport centraal van staatswege te doen organiseeren en regelen en de opleiding direct onder toezicht van het college van gevolmachtigden voor de sport te doen plaatsen. Ten aanzien van de opleiding dezer instructeurs zal in overleg worden getreden met de daarvoor in aanmerking komende sportbonden.

2. Voor iederen tak van sport zal een bond als leidend lichaam worden aangewezen. Omgekeerd zal in principe één bond slechts de zorg voor één tak van sport toegewezen kunnen krijgen.

3. De lijst van leidende sportbonden zal zoo spoedig mogelijk worden gepubliceerd; aan de voorbereiding daarvan wordt reeds gewerkt.

4. Het organiseeren of spelen van wedstrijden op een bepaald gebied van sport zal slechts zijn toegestaan, indien de betrokken leidende sportbond daaraan zijn goedkeuring heeft verleend.

5. Voor verschillende daarvoor in aanmerking komende takken van sport zal de duur van het wedstrijdseizoen worden vastgesteld. Het resteerende gedeelte van het jaar zal voor den betrokken tak van sport als „gesloten seizoen" worden verklaard.

6. Het afnemen van vaardigheidsproeven en het verstrekken van vaardigheidsdiploma's zal worden gecentraliseerd.

7. Het N.O.C. zal zich, evenals tot nu toe het geval was, o.m. bezig houden met het verrichten van alle werkzaamheden, die verband houden met de voorbereiding en de uitzending van de vertegenwoordigende landenploegen, die deelnemen aan de Olympische Spelen. Daarnaast zal aan het N.O.C. worden verzocht, het organiseeren van het afnemen der vaardigheidsproeven op zich te willen nemen.

8. Er zal naar worden gestreefd, het beroep van gymnastiekleeraar en sportleider wettelijk te doen beschermen.

9. Er zal naar worden gestreefd, op geenerlei wijze in de sport politieke en confessioneele verschillen naar voren te laten komen.

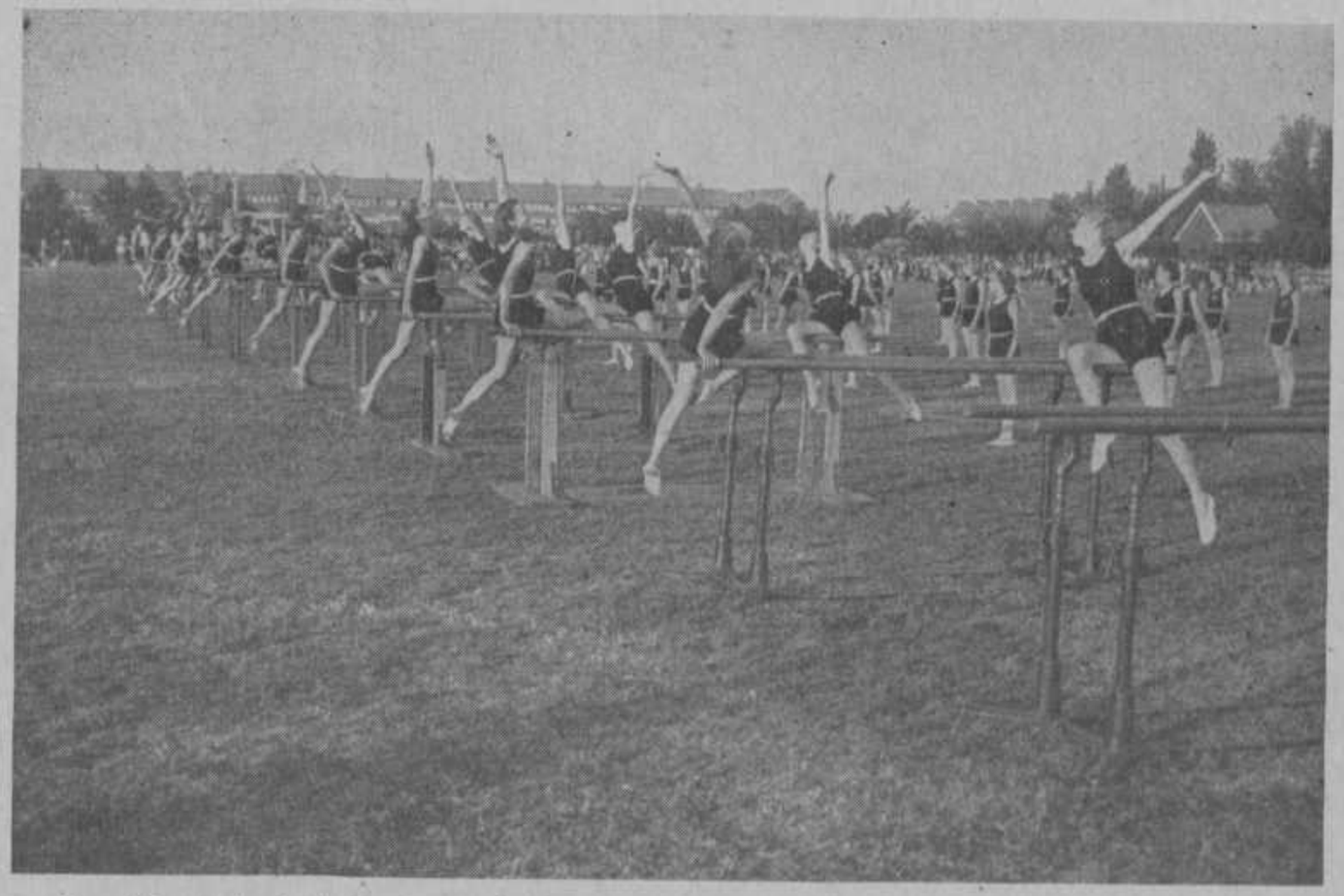
Dadenvreugde

't Schenkt ons blijdschap iets te künnen,
Vreugde geeft het, iets te döen.
Jeder mensch kan 't zich vergunnen;
Krachtig maakt het, kundig, koen.

't Schenkt ons blijdschap iets te mäken
met de hand en met den geest.
Scheppingsvreugde doet ons haken
naar den gang tot 't arbeidsfeest.

Doende wast het werkvermogen
— Oefening baart immers kunst —
Blijf dan, mensch, gestadig pogen,
Ding, door doen, naar Godes gunst.

G. P. Woensdregt

Sportfeest in het Oosterpark te Groningen. — Overzicht van het klassikale brugturnen der dames onder leiding van den heer Boonstra. (Foto Folkers).

Bondsvaardigheidsproeven en Nationale Vaardigheidsproeven voor de Ned. Jeugd

Kringbesturen en T.C.-leden, belast met het afnemen der Vaardigheidsproeven, worden bij herhaling verzocht van onderstaande goede nota te nemen.

I. Invulling uitslagenstaten.

De namen der candidaten in blokletters of met de schrijfmachine invullen.

In de kolom „hoeveel maal geslaagd" zeer nauwkeurig, aan de hand van de overgelegde diploma's, vermelden hoevaak een candidaat in totaal is geslaagd, waarbij, zooals bekend, ook de proeven, afgelegd als adspirant-lid, meetellen. Is een candidaat b.v. twee maal geslaagd als adspirant, driemaal voor den 2den graad en wordt vervolgens voor de eerste maal in den 1en graad deelgenomen, dan wordt bovenstaande kolom aldus ingevuld: 6e x; 1e x 1e graad.

II. Storting van verschuldigde gelden.

Men gelieve direct na het opzenden der uitslagenstaten eventueele gelden voor adspiranten-insignes te storten, opdat alle diploma's en insignes tegelijkertijd verzonden kunnen worden.

Geen insignes worden meer verzonden, voordat het stortingsbewijs is ontvangen.

III. Zoekgeraakte insignes.

Herhaaldelijk wordt ons gevraagd of verloren geraakte insignes vervangen kunnen worden.

Na opzending van het bijbehoorende diploma worden zoekgeraakte insignes na storting van f 0.30 toegezonden.

IV. Prijsverhooging adspirantenінsignes.

Door enorme verhooging van den kostprijs der nieuw aan te maken insignes zal vanaf 1 Januari 1941 voor de adspiranten-insignes Bondsvaardigheidsproeven f 0.25 worden gerekend.

Wij doen een ernstig beroep op u om onze taak, door stipte naleving van de bepalingen en mededeelingen, zooveel mogelijk te verlichten.

VAN DE BONDSCOMMISSIE VOOR ATHLETIEK EN ZWEMMEN

Het Bondsbestuur heeft besloten dit jaar geen athletiekkampioenschapswedstrijden te organiseeren.

P. RIJSWIJK.
H. M. A. VAN KUIPERS.

Het volgend nummer van Het Turnblad — No. 17 — verschijnt Vrijdag 22 Augustus. Copy voor dit nummer moet, met het oog op de moeilijke verkeersomstandigheden, uiterlijk Zondag 17 Aug. in het bezit van de Redactie zijn. Adres: Stationstraat 6, Bergen op Zoom. Deze copy kan echter alléén worden opgenomen voor zoover er dan nog plaats is.

Mevr. Metz-Reuling †

Op ruim 54-jarigen leeftijd is te Leiden overleden Mevr. Johanna Elisabeth Louise Conradina Metz geb. Reuling, echtgenoote van onzen goeden makker Ant. Metz, draagster der Medaille van Verdienste van het K.N.G.V.

Ofschoon dit overlijden niet geheel onverwachts komt — de zware slag, haar door het sneuvelen van haar eenigen zoon Hans toegebracht, had haar reeds zwakke gezondheid sterk aangegrepen — maakt toch om de diepe tragiek, die deze oprechte en hoogstaande vriendin van het K.N.G.V. omvangen had, een schier overweldigenden indruk.

Mevrouw Metz—Reuling werd den 10den Augustus 1886 geboren te Breda. Echte Brabantsche, ook naar den geest, die haar in staat stelde zware tegenslagen met grooten moed te dragen, schoon deze haar ten slotte toch te machtig werden, bezat zij die veerkrachtige opgewektheid, die zoo kenmerkend voor haar was en die zij zoo vaak in gulle oprechtheid toonde als „de moeder van het Keurkorps", een eeretitel, waar zij bijzonder fier op was en die zij ook zoo bij uitstek verdiende.

Onze brave makker Ant. Metz wordt door dit overlijden opnieuw zwaar getroffen en met diepe deernis betuigen wij hem vooral onze hartelijke deelneming. Moge hij in de groote vriendschap, die allen in en velen ook buiten ons Verbond hem toedragen, eenigen troost in deze voor hem zoo zware stonde vinden. De nagedachtenis van zijn lieve vrouw zal ook bij ons in hooge eere blijven.

Zij ruste in vrede.

*

Op 4 Augustus werd te Velsen de plechtige uitvaart gehouden van wijlen Mevrouw Metz—Reuling. Er was voor deze droeve plechtigheid een overgroote belangstelling, vooral ook uit de kringen van het K.N.G.V., dat o.m. vertegenwoordigd was door de heeren Van Ekeren, Bondssecretaris en Montanjees, lid van het B.B. Als vriend van de familie Metz werd het woord gevoerd door den heer Sommer, voorzitter der Technische Bondsbestuurderen, die met zijn echtgenoote aanwezig was, evenals mevrouw Hop, de echtgenoote van onzen Tweeden Bondsvoorzitter. Een schat van bloemen dekte de lijkbaar, waarbij een prachtigen krans van het K.N.G.V. en een fraaien tak van het Veteranenkorps, dat door zijn secretaris-penningmeester, den heer Jacobs, vertegenwoordigd was.

Een diepe ontroering maakte zich van allen meester bij dit afscheid van een hoogstaande Bondsvriendin, die voor zoo velen een toonbeeld van altijd belangelooze, vaak moederlijke en liefdevolle belangstelling was.

R. J. C. Blom 50 jaar lid van „Olympia" Amsterdam

Onze welbekende turnveteraan R. J. C. Blom, Eerelid van het K.N.G.V. en van den A.T.B., oud-voorzitter der Bonds Technische Commissie en thans trots zijn 74 jaren nog tintelend van belangstelling voor de turnzaak, vierde op 31 Juli j.l. zijn gouden jubileum als lid van de Turnvereeniging „Olympia" te Amsterdam. Dat wil niet zeggen, dat dit Blom's gouden turnersjubileum was, o neen, want toen Blom op 24-jarigen leeftijd in 1891 in de rijen van „Olympia" trad, had hij reeds 8 jaren geturnd in de G.V. „Plato", welke gegroeid was uit de volksklasse der Amsterdamsche Gymn. Onderw. Vereeniging, in welke volksklasse Blom sinds 1880, dus gedurende drie jaren, zijn vroegste turnerslusten botvierde. Actief turner was hij aldus van 1880 tot 1938, dus gedurende 58 jaren, terwijl hij thans gedurende een even groot aantal jaren lid van ons Verbond is. In 1935 toegetreden tot het Veteranenkorps van het K.N.G.V., kon hij nog met gerechtvaardigden trots van zich zelf getuigen een zeer goed actief turner te zijn, maar in 1938, op 70-jarigen leeftijd dus, was hij zoo verstandig het practisch turnen in de vereeniging er aan te geven. Op dien avond had hij nog een taak als voorturner vervuld! Gymnast bleef hij dan ook met hart en ziel. Het is gelukkig nog geen tijd een necrologie van hem te schrijven, maar in dit bestek mag toch wel verwezen worden naar zijn werk in de Amsterdamsche Voorwerkersklasse, zijn bijzondere prestaties in de eere-afdeeling te Parijs in 1889 en in de Olympische ploeg van 1908 te Londen. Zooals zijn naam voorkomt op den marmeren steen in de Hal te Amsterdam, zoo staat hij ook gegrift in de harten van duizenden Nederlandsche gymnasten, die met ons aan Blom hun hartelijke gelukwenschen aanbieden op zijn gouden feest als Olympiaan.

J. J. Th. BAKKER.

Goed nieuws van makker Hop

Naar wij met groote vreugde vernemen, is de toestand van den heer Hop, Tweede Voorzitter van het K.N.G.V., thans goed vooruitgaande. Laten wij hopen, dat deze gunstige wending tot een spoedig algeheel herstel zal leiden. Van vele zijden uit het Verbond mochten makker Hop en zijn echtgenoote blijken van warme belangstelling ontvangen.

Welgeslaagde turndemonstratie van de leerlingen der Ambachtsschool te Groningen

Op 25 Juli werd op het terrein Oosterpark te Groningen een welgeslaagde openbare les in lichaamsoefeningen gegeven aan de leerlingen der Ambachtsschool aldaar, leeraar de heer Meindersma, lid der T.C. van den Turnkring Oost-Groningen. Dit is een uitstekende demonstratie van alzijdige lichaamsoefeningen geworden, waaraan ongeveer 700 jongens, keurig in uniforme turnkleeding hebben deelgenomen, nadat drie maanden geleden het leervak lichaamsoefeningen aan deze school is ingevoerd. Het zal niet uitblijven of ook onze turnzaak zal hiervan rijke vruchten plukken. De heer Meindersma heeft alle eer van zijn werk.

VAN DE BONDS HANDBAL COMMISSIE

Verzorgd door H. W. G. Munzert,
Wittevrouwensingel 98, Utrecht.

HOOGSTE RECHTSINSTANTIE GEMAKKELIJKER BEREIKBAAR.

De voorzitter van de straf- en protestcommissie voor handbal, Mr. Dr. E. W. Catz, Overtoom 12, Amsterdam W., brengt namens die commissie thans het navolgende ter algemeene kennis:

De jaarvergadering van de Bonds Handbal Commissie heeft zich op 29 Juni j.l. met een tweetal ingediende voorstellen vereenigd, waardoor de werkwijze der hoogste rechtsprekende instantie eenerzijds zal worden vergemakkelijkt, terwijl aan den anderen kant de financieele bezwaren, die sommigen wellicht mochten weerhouden de commissie te naderen, goeddeels zijn opgeheven.

Het eerste aangenomen voorstel behoeft geen toelichting. In hoofdstuk VI, reglement competitiewedstrijden, artikel 19, alinea 4, is de navolgende zinsnede toegevoegd: **„Een volledig afschrift van die beslissing met de gronden, waarop zij berust, wordt binnen den termijn van 14 dagen, nadat zij is gevallen, door de zorgen der betrokken commissie den secretaris van de straf- en protestcommissie te Amsterdam, hoogste rechtsprekende instantie in de Bonds Handbal Commissie, toegezonden".**

In het tweede voorstel is het zwaartepunt der veranderingen gelegen. Tot dusver kwam in artikel 21, sub 2, van hetzelfde hoofdstuk de zinsnede voor: „Bij afwijzing is echter een protestgeld van f 15.— verschuldigd". Thans is de navolgende tekst vastgelegd: **„Indien en voor zoover de straf- en protestcommissie daartoe blijkens haar uitspraak termen aanwezig acht, verbeurt appellant(e) in geval van afwijzing van het protest een bedrag van minstens f 5.— en van hoogstens f 15.— aan de Bonds Handbal Commissie".**

De straf- en protestcommissie had reeds lang de overtuiging, dat het imperatieve voorschrift inzake verbeurte van een bedrag van f 15.—, in geval van afwijzing van een protest, uiterst remmend werkte op de geneigdheid de commissie hetzij in hooger beroep, hetzij ineens als eenige instantie, te naderen. Bovendien is haar geenszins zonder meer voor elk geval een dergelijk aanmerkelijk financieel offer gerechtvaardigd voorgekomen. Meer dan eens bestaat aanleiding, bij afwijzing van een protest, geen enkelen last op de protesteerende partij te leggen of dien geldelijken last aanmerkelijk te beperken. De nieuwe regeling waarborgt soepelheid en biedt der commissie de gelegenheid geval voor geval in elke richting de redelijkheid te betrachten.

Men schrome dus niet langer eventueele geschillen (uiteindelijk) de straf- en protestcommissie, te Amsterdam zetelende, voor te leggen. Voor de goede orde worde er nog aan herinnerd, dat als secretaris dezer commissie optreedt de heer G. Venker, Rivierenlaan 68huis, Amsterdam-Z.

WERKPROGRAMMA B.H.C.

Dezer dagen kwamen bestuursleden, technici, districts- en afdeelingsleiders van de Bonds Handbal Commissie te Utrecht in vergadering bijeen om na de jaarvergadering en mede met het oog op de komende competitie het werkprogramma te bespreken.

Uit besprekingen met leidende figuren bleek, dat de handbalsport momenteel een bloeiperiode doormaakt als nimmer te voren en dat ook een toekomst te wachten staat zoo gunstig als nauwelijks in zoo'n korten tijd te voorzien was geweest. Overal in den lande ontstaan nieuwe afdeelingen of wordt belangrijke ledenwinst geboekt. In Amsterdam bijvoorbeeld zullen tenminste zes nieuwe vereenigingen zich aansluiten, w.o. de bekende honkbalclub „The Catchers, de politiesportvereeniging A.P.G.S., de dames athletiekclub Sagitta, de bedrijfsvereeniging Gamod en de R.K. voetbalclub Wilskracht. Uit het district West-A valt tevens de belangrijke uitbreiding te Utrecht te vermelden. In deze afdeeling zal het aantal elftallen in vergelijking met de vorige competitie waarschijnlijk verdubbelen. Er zijn momenteel besprekingen met de Arnhemsche clubs U.D.I., S.E.S. en Thor om door opname in de Utrechtsche afdeeling spelen in competitieverband mogelijk te maken, tevens is voor het eerst contact gekregen te Hilversum en Maarssen en heeft men als nieuw lid de bedrijfsvereeniging van het Utr. Dagblad geboekt. Hoe snel het handbal in de Domstad vooruit gaat, blijkt o.m. uit het feit dat de vereeniging Sport Vereent uit Zuilen in twee seizoenen van drie op zeven elftallen is gekomen. Voor de eerste maal zal in Utrecht een behoorlijke damescompetitie gespeeld kunnen worden.

In district B is een belangrijke winst in den vorm van de oprichting van de afdeeling Gouda, welke met een eigen competitie zal debuteeren. In Leiden worden pogingen in het werk gesteld om ook hier een afdeeling te vormen. Daar tusschen ligt de Rijnstreek, welke tevens binnenkort met handbalelftallen zal debuteeren. Besprekingen om te Rotterdam eindelijk tot een goede afdeeling te komen, hoopt men tot een goed einde te brengen.

Doch het is niet alleen in het Westen dat handbal snel groeit. Voor de eerste maal is men in Friesland tot een B.H.C.-competitie gekomen en hoewel pas begonnen, speelt men nu reeds in een heeren-, dames-, meisjes- en jongensklasse. De animo blijkt hier plots zoo groot, dat te Leeuwarden de specifieke handbalvereeniging Olympus kon worden opgericht.

Behalve in de stad, wordt ook in de provincie Groningen vrij druk gehandbald, doch buiten B.H.C.-verband. De activiteit van het Noordelijk district heeft er toe geleid, dat dit verandert en verscheidene officieele afdeelingen in het leven geroepen kunnen worden, hetgeen belangrijk is, indien men weet dat bijv. Usquert 10 en Westerkwartier 11 elftallen bijeen brengt.

Evenals Friesland is Drenthe een provincie, waar de B.H.C. in dezen zomer is begonnen. In de Zuid-Oosthoek wordt thans druk gespeeld, doch ook te Veenhuizen, Norg, Beilen en andere plaatsen zal het Noordelijk district er waarschijnlijk toe over kunnen gaan om een flinke afdeeling te stichten, waarbij men reeds verscheidene vereenigingen als basis heeft. De nieuwe competities voor Stadskanaal en omstreken en Assen en omgeving doen het zeer goed.

Ook uit Twente komen goede berichten. In deze uithoek debuteert de afdeeling komend seizoen met een damesafdeeling en nieuwe vereenigingen, o.a. te Winterswijk, staan op de nominatie.

In het Zuiden wordt eveneens hard gewerkt en zelfs in Zeeland speelt men sedert kort voor het eerst handbal.

Uit dit alles blijkt, dat handbal sedert enkele maanden een ongekend bloeiproces is ingegaan, waarvan het einde nog geenszins te zien is.

Dat het bestuur en technici met den groei van de basis ook het hoogere handbal niet vergeet, blijkt uit het werkprogramma, dat voor de T.C. het vormen van jeugd-kernen aangeeft om hieruit later het materiaal te putten voor de nationale ploeg; dit geldt zoowel voor dames als heeren. Het ligt in de bedoeling met jonge keurelftallen wedstrijden te gaan spelen bijv. tegen plaatselijke of gewestelijke tegenstanders(sters).

Ook zal de T.C. meer dan ooit pogingen in het werk stellen om spelregelopvattingen gelijkluidend te doen worden. Tevens zullen cursussen voor scheidsrechters en oefenmeesters gegeven worden, o.m. in Twente en te Utrecht en zal een ontwerp worden gemaakt voor speciale handbaleischen, gevraagd voor de in de toekomst in te stellen nationale oefenmeesters (sportleiders)-examens.

In de functie-verdeelingen in de T.C. kwamen geen veranderingen. Voorzitter en secretaris bleven resp. R. v. d. Ley en J. van Driel, beiden te Amsterdam.

Van belang is verder het besluit om ook voor handbal een gesloten seizoen in te voeren en wel van 15 Juni tot en met 15 Augustus, ingaande 1942.

In het kader van de propaganda valt voor de naaste toekomst te vermelden dat een causerie voor den Nederlandschen Radio Omroep op het programma staat, alsmede diverse wedstrijden, o.m. het Arnhemsch elftal tegen het Utrechtsch elftal te Arnhem, enkele toeren van Groningsche ploegen onder leiding van A. J. Hindriks door Drenthe, waarbij worden bezocht Assen, Gieten e.a., etc. etc.

De competitie in district West A (Amsterdam e.a.) vangt op 14 September aan, doch enkele afdeelingen als Utrecht beginnen reeds op Zondag 7 September. Voor de districtsklasse A wordt op 12 Augustus a.s. nog een beslissingswedstrijd gespeeld om de tiende plaats in deze klasse tusschen Amersfoort en D.O.S. (Amsterdam). Door den leider van dit district, den heer J. Ruurs te Amsterdam, zal binnenkort een bijeenkomst worden belegd met alle onder zijn rayon vallende afdeelingen, t.w. Amsterdam, Haarlem-Zaandam en Utrecht, ten einde mede met het oog op de geduchte uitbreidingen, de organisatie van de komende competitie tot in de puntjes te regelen.

Tenslotte heeft de B.H.C. in verband met het voedingsvraagstuk ook den wedstrijdduur onder de loupe genomen, doch voorloopig nog geen termen gevonden hierin verandering te brengen.

REORGANISATIE-VOORSTELLEN.

In verband met de omstandigheden heeft Brunhilde haar voorstellen om te komen tot oprichting van een afzonderlijken handbalbond onvoorwaardelijk terug genomen.

ONTVANGEN CLUBBLADEN.

In hartelijken dank ontvangen de clubbladen van Animo, S.O.S., H.V. '36, S.G.V. (Sneek) met diverse Noordelijke sportkranten, orgaan A.T.B., Niloc, Brunhilde, Vlugheid en Kracht, A.H.C., Attila, Sport Vereent en Hygiëa.

UIT HET NOORDELIJK DISTRICT.
Proefcompetitie Westerkwartier.

In de Groninger streek Westerkwartier is een proefcompetitie begonnen met clubs, die voorheen buiten B.H.C.-verband speelden. De deelnemende vereenigingen zijn E.F.G. te Feerwerd, U.D.I. te Zuidhorn, Vitesse te Grijpskerk en S.S.S. te Leek, die allen met een dames- en heerenelftal uitkomen op S.S.S. na, dat alleen met dames speelt.

In Schildwolde werd een propagandawedstrijd tusschen twee stad-Groningsche elftallen gespeeld.

DE FRIESCHE COMPETITIE.

De jonge Friesche competitie loopt uitstekend. In totaal nemen nu deel negen dames-, zeven heeren-, vijf meisjes- en vier jongens-elftallen, waarmede men meer dan tevreden kan zijn. Reeds langer bestaande afdeelingen komen dikwijls niet eens aan zulk een inschrijving toe.

De competitie zelve loopt vlot en menigmaal speelt een elftal twee wedstrijden per week. Daarbij is de medewerking van de pers zeer goed, waardoor ook de publieke belangstelling gestadig toeneemt.

Bolsward is nu ook aan het handballen, evenals Langweer en te Sneek de R.K. G.V. en de Christelijke G.V.

HANDBAL IN DRENTHE.

Ook in Drenthe wordt momenteel hard gewerkt. De competitie in Stadskanaal en omgeving verloopt vlot. Er wordt aldaar momenteel gespeeld in drie heeren- en drie dames-afdeelingen met een totaal van 18 elftallen.

In Assen is men ook begonnen en wel met de vereenigingen Eendracht, Hygiëa en A.G.V. uit Assen en G. en A. uit Rolde.

In Emmen is er een afdeeling, bestaande uit de dames, heeren en adspiranten van S.S.S., T.G.A.V., Emmen en D.O.L.

Het ligt in de bedoeling aan het einde van den zomer de kampioenen van de afdeelingen tegen elkaar te laten spelen om het kampioenschap van Drenthe.

Makker Hindriks heeft te Assen een causerie gehouden voor een zeventigtal handbal-enthousiasten, waarbij o.m. besloten werd een handbaltrekkamp te organiseeren. Hindriks zal met een toerelftal half Augustus propaganda-wedstrijden spelen te Assen en Gieten. Dinsdag 12 Augustus is er te Assen met dames en heeren een demonstratie voor Hygiëa, N.A.S.B., Eendracht, G. en A. en A.G.V., Woensdag 13 Augustus te Gieten voor Sparta, A.D.O., Olympia, Jahn, M.S.K. en Clias en Donderdag 14 Aug. weer te Assen.

UIT DE OMMELANDEN.

Niet alleen in het Westerkwartier wordt een competitie op stapel gezet, ook is besloten met ingang van September voor Usquert en omgeving een locale competitie te organiseeren, met medewerking van A.D.O. Loppersum, Ginea Warffum, Olympia Roodeschool en Unitas Usquert. Contact is er verder met Baflo en Winsum.

De Noordelijke districtsleider blijkt voor een taak te komen te staan, die al zijn aandacht zal eischen, want zooals de zaken nu staan, heeft hij thans de zorgen over de afdeelingen: stad Groningen, Westerkwartier, Usquert, Assen, Emmen, Stadskanaal en Friesland. Moge in het bijzonder een goede samenwerking met de afdeelingsleiders tot stand komen.

IN GOUDA.

In begin September zal de afdeeling Gouda met haar nieuwe competitie aanvangen. De deelnemende vereenigingen zijn Excelsior, Velocitas, Vires et Celeritas en Achilles te Gouda, T.O.O.S. te Waddinxveen en Hercules te Bodegraven.

Tot afdeelingsleider is makker C. A. de Groot benoemd.

SCHORSING.

De vereeniging Zeeburg heeft op grond van art. 50 van de handbal-reglementeering geschorst haar lid G. Hiemstra.

UIT HET DISTRICT ZUID, AFD. OOST NOORD-BRABANT.

Nu het seizoen afgeloopen is en de zomer is aangebroken, valt er weinig te melden, daar de diverse vereenigingen de handbal tijdelijk rust gegeven hebben en verschillende zomersporten beoefenen, zooals honkbal, athletiek en zwemmen.

Op 21 Juni hield onze afdeeling haar jaarvergadering, waar uitgezonderd „Olympia" Tilburg alle vereenigingen vertegenwoordigd waren.

Na opening door den afdeelingsleider volgden het jaarverslag van den secretaris en financieel overzicht van den penningmeester, welke beiden werden goedgekeurd.

Door het vertrek van makker Hogenhout was er voor het Zuiden een nieuwe districtsleider noodig, zoodat de vereenigingen candidaten gevraagd werden om voor deze functie aan de B.H.C. te worden voorgedragen.

Hier werd lang over gediscussieerd, daar de vergadering den eenigen candidaat die genoemd was niet gaarne uit haar afeelingscommissie miste. In het belang der handbalsport werd besloten, dat, hoewel ongaarne, onze afdeeling haar afdeelingsleider moest afstaan voor deze functie.

Daardoor moesten er ook weer candidaten voor afdeelingsleider komen, doch nu kon de vergadering niet tot een besluit komen. Voorloopig blijft J. Rooymans de functie van afdeelingsleider waarnemen. Voor aanvang van het nieuwe seizoen zou dan in deze functie worden voorzien.

Tot leden van de afdeelingscommissie werden herbenoemd de makkers J. van Empel en P. Wouters, resp. secretaris en penningmeester. Tot leden van de Pers- en Propagandacommissie werden benoemd naast den afdeelingsleider de makkers Wijdeveld en Van Ummelen.

Hierna werd besloten de verdere punten, zooals competitie 1941/42, benoeming Straf- en Protestcommissie e.a., te laten rusten tot de volgende vergadering, daar dan het aantal geregistreerde elftallen bekend is.

Zeeuwsch-Brab. Turnkring

Turnbetooging te Wissekerke.

19 Juli waren volharding uit Goes, Wilhelmina uit Middelburg, V.Z.O.S. uit Yerseke en O.K.K. uit Kortgene naar Wissekerke in Noord-Beveland getrokken om de vereeniging Volharding uit die plaats te assisteeren bij het geven van een gymnastiekdemonstratie. Men wete dat Wissekerke een plaats van circa 1000 inwoners is; daarvan bezochten circa 700 de demonstratie, die ruim twee uur duurde en tot het laatst de kijkers vasthield. Iedere vereeniging gaf eenige zelfgekozen oefeningen. De ongelijkheid van het werkterrein en de door de koeien achtergelaten „plakkaten" leverden wel eens moeilijkheden op, maar de waardeering was er niet minder om. Het bestuur van Volharding was na afloop dan ook tevreden; de turners en turnsters hadden het prettig gevonden elkaar weer eens in het werk te hebben ontmoet en er is een mooie propaganda gemaakt. V.Z.O.S. Yerseke noodigde tegelijk de vereenigingen uit ook hen te helpen bij een dergelijke demonstratie, nu zij pas weer aan 't werk zijn gegaan. De secretaris vertegenwoordigde den Kring en bracht dank aan Volharding voor het genomen initiatief.

Drie Provinciën Gymnastiekwedstrijden

Aan de vereenigingen in de provinciën Friesland, Drenthe en Groningen is het volgende schrijven verzonden:

W. T., Zooals u bekend zal zijn hebben de Noordelijke Kringbesturen besloten dit najaar gezamenlijke vereenigingswedstrijden voor turners en turnsters te organiseeren. Het programma hiervan is samengesteld als volgt:

Turnsters:
In groepen van 11—18 of 6—10.
a. Vrije oefeningen.
b. Knotsoefeningen.
c. Rhythm. vrije oefeningen.

Turners:
In groepen van 11—18 of 6—10.
a. Vrije oefeningen.
b. Staafoefeningen.
c. Niels Buhk-oefeningen.

De samenstelling der oefeningen is geheel naar eigen keuze.

De wedstrijden worden gehouden volgens de hiervoor geldende wedstrijdreglementen van het K.N.G.V.

De oefeningen kunnen desgewenscht op muziek worden uitgevoerd, mits men zelf voor begeleiding zorgt. Een piano zal aanwezig zijn.

De wedstrijddatum is vastgesteld op **Zondag 9 November 1941** in de groote zaal van de Harmonie te Groningen. (In verband met den brand in dit gebouw c.a. is een andere datum niet wel mogelijk).

Teneinde zekerheid te hebben, dat voor alle rubrieken voldoende inschrijvingen zijn om het geheele programma te handhaven, verzoeken wij u vóór of op 28 Augustus e.k. bijgaand inschrijfformulier aan ons in te zenden — ook indien eventueel niet wordt deelgenomen. Deze inschrijving is als voorloopig te beschouwen. Definitieve inschrijving kan dan per eind September plaats vinden.

Mogen wij ook uwe vereeniging wel dringend verzoeken aan deze zéér belangrijke wedstrijden de noodige aandacht te schenken. Dit zal de organisatoren, onder de huidige omstandigheden, sterken om hiervoor haar beste krachten in te zetten.

Met vriendelijke turnersgroet,

Voor de Noordelijke Turnkringbesturen:
H. DRENTH,
Verl. Heereweg 127, Groningen.

AGENDA

17 Aug. Santpoort. Jaarl. estafette, uitgeschreven door Turnver. „Santpoort".
9 Nov. Groningen. Drie Provinciën Gymn.wedstrijden. Groote zaal Harmonie.

De Zaansche Turnkring

Een welgeslaagde betooging te Wormerveer.

De tijdsomstandigheden zitten het organiseeren van een turnfeest lang niet mee. Hetgeen echter niet belet heeft dat, onder auspiciën van den Zaanschen Turnkring, het 65-jarig bestaan van de G.V. „Hercules-Hebe" te Wormerveer aanleiding werd tot de zeer waardige en opgewekte viering van zulk een feest op 27 Juli j.l. Het weer liet zich eigenlijk niet bijzonder fraai aanzien, maar de dreigende regenwolken ontlastten zich ten minste niet en de temperatuur, die vooral in de morgenuren niet van de aangenaamste was, verbeterde tegen den middag zoodanig, dat de zeer vele bezoekers eigenlijk het gevoel hadden van: beter zoo dan in de heete zon. Hetgeen ons en de turnsters en turners echter het gemis van een vroolijk zonnetje toch wel deed betreuren. Maar overigens viel er waarlijk niet te klagen.

Tegen 9 uur 's morgens stroomden de circa 600 actieve deelnemers en deelneemsters aan den turndag tezamen op het Wessanen's sportterrein, waar zeskampen voor jongens en meisjes, toestelwedstrijden en wedstrijden vrije oefeningen voor dames en heeren, benevens volley-bal-wedstrijden werden gehouden, zoodat er gedurende de morgenuren een levendige en sportieve beweging heerschte, waarbij de leiding er in slaagde op tijd klaar te komen en bovendien een behoorlijke repetitie van opmarschen en ensemble-oefeningen te houden. Bij de wedstrijden werd zoowel door adspiranten als leden goed werk gegeven. Alleen betreurden wij het dat hier zoowel als bij de middaguitvoering het mannelijk element, wat de aantallen betrof, ver in de minderheid was tegenover de meisjes en dames.

De voornaamste uitslagen der wedstrijden laten wij hier volgen:

Wedstrijd toestel-oefeningen.

Meisjes groep A. 12—13 jaar.

1. G. Schoone (W.I.L.) 37½; 2. A. Hoorn (Carna) 35½; 3. G. v. Wijngaarden (Carna) 35; 3. D. Rond (Hebe) 35.

Meisjes groep B. 14—15 jaar.

1. M. Boekel (W.I.L.) 41; 2. R. v. Dijk (Hygiëa) 39½; 3. A. Smit (Hebe) 38; 3. J. Rem (Hebe) 38.

Jongens groep A. 12—13 jaar.

1. W. Hartman (Jahn) 33¾; 2. R. van 't Hof (Hercules) 32½; 3. K. de Boer (Lycurgus) 31¾.

Jongens groep B. 14—15 jaar.

1. J. Dietz (Hercules) 37½; 2. W. Oostveen (W.I.L.) 35¼; 3. F. Schuitemaker (Concordia) 34¼.

Vereenigingswedstrijd vrije oefeningen.

Dames. 1. Hebe I 69½; 2. Hygiëa I 69; 3. Carna I 66½.

Heeren. 1. Lycurgus 69½.

Meisjes. 1. Hebe I 68½; 2. Carna I 66; 3. Carna II 59½.

Jongens. 1. Concordia I 61½.

Uitslag volley-bal. Dames. 1. D.E.V. Oostzaan.

Heeren. 1. Jahn Westzaan; 2. Concordia Zaandam.

De optocht.

Te 1.15 uur werd op het plein nabij de aanlegplaats der Alkmaar Packet een optocht samengesteld, die tegen kwart voor twee, onder de vroolijke klanken van een tweetal muziekkorpsen de voornaamste straten der stad doortrok en zeer ruime belangstelling wekte. De turnkleeding was over 't algemeen zeer goed verzorgd en de marschorde liet niets te wenschen over. Het was een uitstekend stuk propaganda. Ook hiervoor waren prijzen uitgeloofd. No. 1 werd Concordia met 54½, no. 2 Carna met 53 punten.

Precies op het aangegeven tijdstip — half drie — betraden de turnsters en turners het sportterrein, waar een dichte menschenmenigte bijeen gestroomd was om de verschillende nummers met groote belangstelling te volgen.

De uitvoering.

Na den opmarsch werd op de gebruikelijke wijze de vaandelgroet gebracht onder het spelen van het Bondslied en opende Kringvoorzitter Kuyzer de middaguitvoering met een hartelijk woord van welkom, waarbij hij in het bijzonder zijn voldoening mocht uitspreken over de aanwezigheid van den heer burgemeester van Wormerveer, die de geheele uitvoering met groote belangstelling volgen bleef.

De uitvoering werd geopend door de schitterende groep der dames van Hercules-Hebe, welke over het programma verdeeld een serie vrije oef., knotszwaaien en klapoefeningen ten beste gaven. Van klapoefeningen gesproken, het bleek op deze uitvoering wel, hoezeer het werk van mevrouw v. d. Most—Leyerweert school maakt. Wij willen er echter op wijzen, dat niet het klappen, maar wel de lichaamsbeweging hoofdzaak blijven moet. In dit opzicht zij verwezen naar de klapoefening der dames van Carna, die optraden in een trilogie met Hygiëa, die een schitterende serie lenigheidsoefeningen, en D.E.V., die resp. een goede serie knotsoefeningen ten beste gaven.

Om evenwel naar het begin terug te keeren: Na het eerste optreden van de feestvierende vereeniging was het woord, of liever de daad aan het Kringkeurkorps dames en heeren onder leiding van den heer Overliese. De dames gaven in de beide nummers, die het Keurkorps bezette, brug en ringenzwaaien, de heeren brug en rek. Aanvankelijk een weinig stroef en aan rek niet bepaald gelukkig, zagen wij van de heeren zoowel als van de dames zeer goed brugwerk, terwijl de dames bij het ringenzwaaien wel enkele zwakke momenten hadden.

Zeer goed werden uitgevoerd de algemeene vrije oefeningen jongens en meisjes (Bondsoef. 1939), terwijl dezelfde waardeering kan worden uitgesproken voor het klassikaal paardspringen der dames en het individueel paardspringen van Concordia. Met belangstelling zagen wij ook het klassikaal brug der dames van W.I.L.; ofschoon niet vlekkeloos en soms wat stroef uitgevoerd, zaten in den opbouw en verdeeling der stof zeer goede elementen.

De algemeene vrije oefeningen „Arnhemiana" voor dames, heeren, jongens en meisjes vormden een uitstekend slotstuk op het technische werk van dezen dag, die met het zingen van het Bondslied besloten werd.

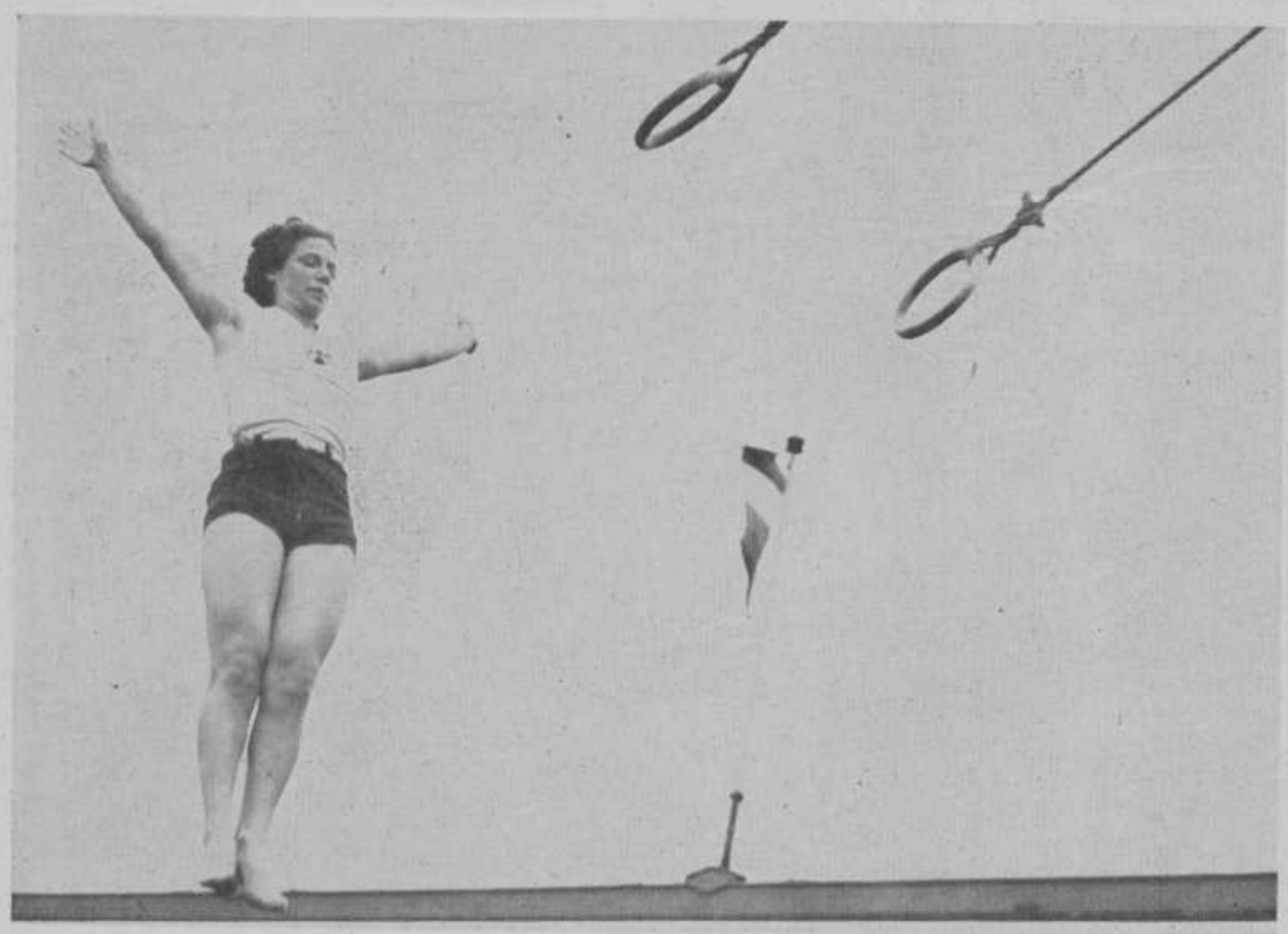
Alvorens echter de afmarsch plaats had bracht Kringvoorzitter Kuyzer dank aan de inrichtende vereeniging Hercules-Hebe en allen, die op eenigerlei wijze hun medewerking hadden verleend. In het bijzonder echter aan makker **J. Verbeek,** de hoofdleider van den dag, welken hij onder grooten bijval namens het B.B. de Medaille van Verdienste van het K.N.G.V. op de borst hechtte.

De prijsuitreiking in de Sociëteit bracht dan het definitieve einde van deze welgeslaagde turnbetooging van den Zaanschen Turnkring.

J. J. Th. B.

De uitvoering van den Zaanschen Turnkring te Wormerveer. — Dames en meisjes van de feestvierende vereeniging Hercules-Hebe bij de vrije oefeningen. (Foto Zaanl. Foto-techn. Dienst).

Bij het ringenzwaaien der dames van Keurkorps Z.T.K. — Afsprong vóór met draai om de lengte-as. (Foto Zaanl. Foto-techn. Dienst).

„Uit het Zaansche Molenland"

De openlucht-turnuitvoering.

27 Juli 1941, de dag, welke door vele turners en turnsters met spanning tegemoet werd gezien, ligt achter ons en als ik dan aan de wedstrijden, optocht en uitvoering terugdenk, dan doe ik dat met zeer veel voldoening, omdat het zoo'n groot succes is geworden.

Hercules-Hebe had de verzorging van terrein, zaal, toestellen en contrôle in handen en de Z.T.K.-bestuurders het voorbereidende administratieve en technische werk en met elkander zorgden zij, dat alles zeer vlot verliep.

Het weer dreigde des morgens het geheele programma letterlijk en figuurlijk in het water te doen gooien, maar hier handelden de leiders naar een haast spreekwoordelijk geworden „doorzetten" en aan de oorspronkelijke plannen kon uitvoering worden gegeven.

Kwam deze dag zonder gemopper of zonder meeningsverschillen tot stand? Neen, ik hoorde klachten van bestuur en leiding en ik hoorde ook onprettige woorden van deelnemenden, maar één ding stond voorop en dit kan niet hoog genoeg worden gewaardeerd: zij brachten liever als deelnemer of deelneemster een offer, dan dat het gevaar zou ontstaan, dat een schakel in de organisatie zou ontbreken en het mooie programma zou mislukken. De hoogstaande gedachte: eerst ons turnfeest en dan de vereeniging of mij zelf, werd borg, dat de turndag voor allen tot een zoo groot succes werd gebracht. Het groot aantal belangstellenden heeft met alle aandacht de programma-nummers gevolgd en door een hartelijk applaus het werk beloond.

Op deze plaats kunt u geen beoordeeling verwachten over de diverse nummers; daarvoor zag ik voldoende deskundige critici uit Bergen op Zoom, Amsterdam, Wageningen, Alkmaar en vele plaatsen in onze omgeving. Maar één ding moet uit de pen en wel een woord van hartelijk dank voor alle meisjes, jongens, dames en heeren, alsmede de vereenigingsbestuurders en -leiders, die voor dezen dag hebben gewerkt. Uw Kringvoorzitter heeft gezegd, dat u het tot een eer moet rekenen, aan een dergelijk optreden te „mogen" medewerken. Ik heb daarover nog even nagedacht en hoe meer ik aan deze woorden denk, hoe meer de beteekenis daarvan tot mij doordringt. Want is het inderdaad geen groot geluk, te behooren tot die lichamelijk en geestelijk gevormde groep menschen, die in staat is, na eenige studie een mooie vrije oefening onder begeleiding van de prachtige „Arnhemiana" zonder verdere commando's te demonstreeren. Is het geen geluk, ons lichaam zoodanig te beheerschen, dat wij alle toestel-oefeningen kunnen uitvoeren, die voor den deelnemer leiden tot lichaamsverbetering en voor den toeschouwer een streeling zijn voor het oog.

Helaas zijn er talrijken, die geestelijk of lichamelijk tot dergelijken vreugdevollen arbeid niet in staat zijn, maar daarom juist moeten allen helpen, voor hen ons werk te demonstreeren en laten zien, dat zij door het beoefenen van onze mooie gymnastiek tot betere arbeidsprestaties in staat kunnen worden gesteld.

Er was voor dien dag veel werk te verzetten, doch het bestuur had de hoofdleiding in handen gelegd van den geroutineerden turner en leider J. M. Verbeek. Hij mocht van den Kringvoorzitter een extra compliment ontvangen en toen hem de Medaille van Verdienste van het K.N.G.V. voor het front van de medewerkers en medewerksters werd opgespeld, kreeg hij een onderscheiding, welke hij door zijn feillooze chronologische programma-afwerking bewees, ten volle te hebben verdiend. Het viel mij overigens op, dat door makker A. Prins krachtig steun aan den leider werd geboden en de twee nieuwelingen in de T.C., te weten J. de Graaf en J. M. Kuyzer, de kennis, opgedaan bij den leiderscursus van het K.N.G.V., ten volle in practijk brachten en met den hun eigen zijnden ijver een groot deel van het werk hebben verzet.

De meest gelukkige klank van dezen turndag is, dat om een herhaling en regelmatige jaarlijksche terugkeer van de Turnkring-uitvoering wordt gevraagd. Dit kwam niet uit den mond van het bestuur, maar uit het midden van de vereenigingen. Zouden wij nu werkelijk krijgen, wat wij zoo gaarne zagen, die gezellige turndagen van 10 en 15 jaar terug, die schoone feesten met zulk een groote propagandistische waarde. Laat ik hopen, dat dit plan tot verwezenlijking komt. Het getij is nu gunstig. Laten de vereenigingen en leiders zich daarop instellen en het Kringbestuur een turndag voor het jaar 1942 opdringen. Dan hebben jullie de ervaring van een goede uitvoering nog versch in het geheugen en het verloop van zoo'n dag zal dan nog vlotter kunnen gaan, omdat ook voor een openlucht-turnuitvoering routine noodig is. De Z.T.K. schijnt mij thans op den goeden weg te zijn. Helpt eendrachtig het werk te steunen! Een krachtig turnkringleven is de beste stimulans voor een groep aangesloten levenskrachtige vereenigingen, maar dan ook allen

„Doorzetten".

Turnkring voor Dordrecht en Omstreken

„Kring Dordt" is op 26 Juli 1941 te gast geweest bij „Voorwaarts" te Leerdam. Leerdam, het verst afgelegen steunpunt van de in den Dordtschen Turnkring vereenigde K.N.G.V.'ers. Maar voor hen geldt, dat een goede buur even goed is als een verre vriend. Het is altijd een vreugde de saamhoorigheid en het enthousiasme der Leerdammers te mogen ondervinden. Ook nu weder ontvangst, voorbereiding en outillage van het gezellige Voorwaarts-terrein, alles O. K. Het was een dubbeltje op zijn kant, de doodsklok was al geluid over dit turngebeuren. Voor het adspirantenfeest was de animo al heel gering, slechts enkele inschrijvingen. Waren de vereenigingsbesturen zoo in de glorie over den hun toegezwaaiden lof met Paschen in Gorinchem, dat zij meenden het er nu wel eens bij te kunnen laten zitten? Of waren het de warmte, de misschien wat korte tijd van voorbereiding of de verre afstand, die hun verstek deden gaan? Het zij zoo, maar heeren, waarom dan geen berichtje aan den kringsecretaris dat u (tot uwen spijt toch zeker) van deelneming met uwe vereeniging heeft moeten afzien?

Met dat al moest het adspirantenfeest worden afgelast: er waren geen partijen te vormen voor een wedstrijd van eenige beteekenis.

Gelukkig bleek op 't laatste oogenblik dat de athletiekers er anders over dachten. Dordt, Dubbeldam en natuurlijk ook Leerdam schreven behoorlijk in, met de medewerking van de buiten den kring Dordt ingeschreven K.N.G.V.'ers uit Zaltbommel, Culemborg en vooral Eindhoven (P.S.V.) was de deelname aan de athletiekwedstrijden bevredigend. Het was wel warm, toch werden er goede tijden gemaakt en met enthousiasme

Keurturners uit de Zaanstreek. — B. Gruijs, lid G.V. „Simson", Koog a. d. Zaan. (Foto J. Brouwer).

gewerkt, vooral de 3 K.M.-loop door Leerdam gaf heel wat sensatie en ondervond heel wat bekijks. De dames van P.S.V. bleken (met uitzondering van kogelstooten, waarbij mevrouw Beerman van Sparta Dordt het tot 10.10 meter bracht) hare concurrenten de baas; bij de heeren promineerden de Dordtsche Spartanen.

Zoo is het toch een gezellig turnfestijn geworden, waarvan naast den Leerdamschen voorzitter Van Gent, de makkers Koopman en Van Heck uit Dordrecht alle eer toekomt.

Het stille gefluister van een toenemende vriendschappelijke samenwerking tusschen de beide Leerdamsche vereenigingen Voorwaarts en Sparta hebben wij met veel instemming in 't oor geknoopt.

*

De samenwerking te IJselmonde tusschen W.I.K. en Olympia kost ons helaas een lid; W.I.K. gaat ons weer verlaten en gaat met Olympia mede naar den Rotterdamschen Turnkring. Als dit moge leiden tot versterking der club- en der K.N.G.V.-belangen heeft zij onzen zegen, maar geografisch behoort IJselmonde met Zwijndrecht en Ridderkerk toch tot Dordt is het niet?

*

Het kringbestuur en vooral de technische commissie heeft weder een nieuw ei uitgebroed. Zij nemen nu reeds een aanloop om als de gymnastiekzalen weer opengaan' en de vooruitzichten op een uitvoering in den aanstaanden winter zijn niet te best voor vele vereenigingen, dat zij dan toch een reden en een groote reden hebben om spontaan te beginnen. Het is wel iets heel bijzonders, maar hierover later. Houdt alvast 2e Kerstdag vrij, mannelijke en vrouwelijke turnmakkers.

L.

Turnkring West-Friesland

Jaarlijksch turnfeest te Twisk.

Op 12 en 13 Juli organiseerde onze Turnkring het jaarlijksche turnfeest in Twisk met medewerking van de Twisker Sportvereeniging. Na zeer veel moeilijkheden te hebben overwonnen en dank zij veler medewerking was het mogelijk het turnfeest weer te houden zooals we dat gewend zijn, n.l. op twee dagen en ook de adspiranten waren weer aanwezig.

Zaterdag 12 Juli, n.m. 8 uur, werd begonnen. Het waren bijna ideale omstandigheden, mooi weer, een goed bezet programma en een talrijk publiek. Het programma bestond uitsluitend uit vrije nummers dames en heeren. Jammer dat het geheel niet afgewisseld werd door een nummer toestellen van b.v. een keurploegje uit den Turnkring. Het kan, maar het schijnt wel of hiervoor de rechte animo nog niet bestaat.

Kom West-Friesche turnsters en turners, laat eens zien wat jullie waard zijn.

Er was dien avond wel wat moois te zien en ook minder mooie nummers. Het optreden der vereenigingen gaat echter beter, uniforme kleeding en correcter afwerking.

Zondag 13 Juli werd het turnfeest voortgezet. 's Morgens vrije nummers van meisjes en jongens en repetities van de algemeene nummers voor de middaguitvoering.

Om half twee stonden alle deelnemende vereenigingen opgesteld voor het gemeentehuis te Twisk voor de officieele ontvangst. Namens de gemeente Twisk werd het woord gevoerd door den burgemeester. In zijn rede uitte spr. zijn genoegen over de eer, die de gemeente te beurt was gevallen om als gastvrouwe van den Turnkring West-Friesland te mogen optreden. De kringvoorzitter, de heer Noot, dankte den burgemeester voor zijn vriendelijke woorden en hij sprak den wensch uit, dat de turners de daarin vervatte wenken ter harte zouden nemen. Daarna werd de Turnkringvlag door de G.V. Wilskracht te Wijdenes overgedragen aan de Twisker Sportvereeniging; het Turnlied weerklonk en hiermede werd dit mooie en treffende moment beëindigd.

In verband met de warmte was de optocht gesplitst in twee deelen, zoodat de deelnemers niet zoo ver behoefden te loopen, want het was geen pretje met deze brandende zon.

Na een kleine pauze werd om 3 uur met de middaguitvoering begonnen. Het terrein was uitermate geschikt voor dezen dag, niet te groot, zoodat ook de deelnemende vereenigingen niet te ver van het werkterrein waren verwijderd, waardoor ook voor hen alles goed zichtbaar was. De algemeene nummers verliepen zeer goed en zullen ook zeer zeker hun propagandistische uitwerking niet missen. Het geheel werd afgewisseld door toestelturnen van een keurploeg uit den A.T.B., wat zeer veel succes oogstte. Hier werd gedemonstreerd wat door stelselmatige oefening bereikt kan worden. Paardvoltige kon ons het minst bekoren, maar van hetgeen aan brug, rek en ringen werd uitgevoerd niets dan lof. Ook de vrije oefeningen vielen zeer in den smaak. We hopen de heeren nog eens te zien, was veler wensch. Het was al over tijd eer hun programma beëindigd was. De Kringvoorzitter, de heer Noot, sloot het feest. Spr. bracht dank aan allen, die medegewerkt hadden aan de organisatie van dit turnfeest. Een bijzonder woord van dank komt toe aan den leider, den heer P. Rijswijk, die ook dit turnfeest weer leidde, zooals hij alleen dat slechts doen kan.

Aan de keurploeg van den A.T.B. werd een medaille overhandigd en aan de deelnemers persoonlijk een herinneringsspeldje.

De Turnkring West-Friesland kan terugzien op een zeer geslaagd turnfeest; een paar mooie dagen, die ons onze eenheid weer doen voelen en waaraan we met genoegen terug denken.

De uitslagen van de diverse wedstrijden zijn als volgt:

Marschwedstrijd. 1e prijs Adolf Spiesz Venhuizen 35 p.; 2e prijs Wilskracht Wijdenes 33 p.; 2e prijs W.I.K. Hauwert 33 p.; 3e prijs De Spartaan Oostwoud 32½ p.; 4e prijs Olympia Berkhout 32 p.; 4e prijs O.K.K. Aartswoud 32 p.; 5e prijs Vlugheid en Kracht Enkhuizen 31½ p.

Estafette. 1e prijs O.K.K. Aartswoud 1 min. 50.7/10 sec.; 2e prijs Olympia Berkhout 1 min. 53.8/10 sec.; 2e prijs Wilskracht Wijdenes 1 min. 53.8/10 sec.; 3e prijs W.I.K. Hauwert 1 min. 54.3/10 sec.; 4e prijs Adolf Spiesz Venhuizen 1 min. 55.1/10 sec.; 5e prijs N.G.C. Wognum 1 min. 56.6/10 sec.

Vrije nummers heeren. W.I.K. Hauwert 2e prijs 21½ p.; Olympia Berkhout 2e prijs 21 p.; Adolf Spiesz Venhuizen 3e prijs 20½ p.; Wilskracht Wijdenes 3e prijs 20½ p.

Vrije nummers jongens. De Westfries Midwoud 3e prijs 26 p.; O.S.S. Blokker 2e prijs 28½ p.; Olympia Berkhout 1e prijs 33 p.; Wilskracht Wijdenes 1e prijs 33 p.; Adolf Spiesz Venhuizen 2e prijs 29 p.

Vrije nummers dames. De Westfries Midwoud 1e prijs 23 p.; Wilskracht Wijdenes 1e prijs 22½ p.; Olympia Berkhout 2e prijs 22 p.; De Spartaan Oostwoud 2e prijs 21½ p.; Kracht en Vriendschap Spanbroek 2e prijs 21½ p.; T.S.V. Twisk 3e prijs 20 p.; Adolf Spiesz Venhuizen 3e prijs 19½ p.

Vrije nummers meisjes. Udi-W.v.O. Hoorn 1e prijs 35½ p.; O.K.K. Aartswoud 1e prijs 32½ p.; Olympia Berkhout 2e prijs 29½ p.; De Spartaan Oostwoud 2e prijs 29 p.; Adolf Spiesz Venhuizen 2e prijs 28½ p.; De Westfries Midwoud 3e prijs 26½ p.; Wilskracht Wijdenes 3e prijs 26½ p.; Turnlust Andijk 3e prijs 26½ p.

„Sparta" Leerdam

Een al te geestdriftig publiek.

Wij lezen in „De Vijf Rivieren" over Sparta's openluchtuitvoering te Leerdam op 19 Juli j.l.:

De gestadig neerplassende regen voorspelde niet veel goeds voor den Zaterdagavond.... de bestuursleden van „Sparta" stonden al op het punt de uitvoering maar af te lasten, toen tegen 12 uur de lucht begon op te klaren. Men zag het nog even aan en besloot het er maar op te wagen. En toen 's avonds de gymnasten het grasveld aan den Tiendweg bevolkten, was de weersgesteldheid voor dit sport-evenement ideaal geworden, zoodat duizenden waren gekomen om te genieten van een rijk gevarieerd programma van de aantrekkelijkste sport. De toeschouwers hebben kunnen genieten van een afwisselend programma van rhythme, lenigheid, durf en kracht. Onder de tonen van de pittige muziek van „Kunstliefde en Vriendschap", gedirigeerd door Ant. Engel, marcheerden alle gymnasten, van groot tot klein, langs de haag van bezoekers, die door handgeklap hun sympathie voor de Spartanen tot uiting brachten. Terstond hierop werd een aanvang gemaakt met het afwerken van het programma. Er werd op verschillende deelen van het terrein tegelijk gewerkt, zoodat men oogen te kort kwam om alles goed te kunnen volgen. Alle oefeningen werden weer, zooals we dat bij Sparta gewend

zijn, op uitstekende wijze uitgevoerd, waarbij ons in het bijzonder is opgevallen, dat de heerenploeg vooral keurige staaltjes van kracht en lenigheid toonde. Men kwam onder de bekoring van de gracieuze rhythmische hoepel- en knotsoefeningen der dames, men verlustigde zich in de vroolijke volksdansjes der kleintjes. Maar de groote spanning van het publiek ging uit naar de opvoering van het sprookjesspel „'t Geheim der bergen", een spel vol aesthetische bewegingen, uitbeeldingsgymnastiek, spreekkoren. Reeds waren de voorbereidselen gemaakt, de décors stonden opgesteld en het spel kon beginnen.... het fluitje van den leider weerklonk en het was alsof het publiek op dit sein had gewacht. Plotseling verbrak men de afzetting van het terrein en een niet te stuiten menschenmassa verdrong zich op het sportterrein en vormde een kring rondom de gymnasten. Even probeerde men nog de menschen te bewegen naar hun oorspronkelijke plaatsen terug te keeren, het was een onbegonnen werk.... Dan weerklinkt de begeleidende muziek en het sprookjesspel is begonnen; wij hebben het helaas niet mogen aanschouwen, omdat vanaf de ons toegewezen plaatsen de gymnasten onzichtbaar waren.

Twentsche Turnkring

Kleutermorgen en Adspirantendag.

Twee uitstekend geslaagde turnfestijnen van en voor en door onze jongere garde. Wij troffen beide dagen prachtig weer, zij het dan ook haast te warm; door goede en doelmatige indeeling van de programma's en van de tijden voor verfrissching en rust werd hieraan evenwel tegemoet gekomen.

De morgen voor onze kleintjes — Zondag 6 Juli in Hengelo (O.) — begon om negen uur des morgens en al vroeg kwamen de groepen kinderen van heinde en ver aanzetten, de gezichtjes stralend van verwachting voor wat komen ging; heel wat moeite en zorg hebben de ouders en de vereenigingsbestuurderen gehad om de kinderen in Hengelo (O.) te krijgen, maar waar een wil is, is een weg en alle verkeersmoeilijkheden, bandenschaarschte en andere factoren ten spijt, waren circa 1200 meisjes en jongens aanwezig. Onze Haaksbergsche vrienden b.v. hadden groote „doodgewone" boerenwagens weten machtig te worden, uit de gymnastiekzaal geleende Zweedsche banken erop, een paar stevige paarden er voor en juichend en zingend kwam de Haaksbergsche jeugd bij ons binnen, vanzelfsprekend hartelijk toegejuicht.

Alles was uitstekend door onze Hengelosche vrienden voorbereid, elk onderdeel klopte als een bus, ononderbroken kon makker Bom aan de hand van het opgestelde schema het programma laten afrollen en het geheel was voor het duizendkoppig (sic!) publiek een lust voor oogen. Wèl heeft onze T.T.K. een uitstekende beurt gemaakt dezen morgen!

Opgetogen golfden de scharen kinderen om half één na de prijsuitreiking (ge hadt dat gejuich en die zwaaiende enthousiaste armen en beenen eens moeten zien) van het sportterrein huiswaarts, verrukt over alles wat ze hadden meegemaakt en vol goeden moed en goeden wil om ook verder hun beste beentje te blijven voorzetten, om een volgend maal weer van de partij te zijn en weer bij dat groote geheel te behooren van allemaal turnvriendinnetjes en -vriendjes!

De Adspirantendag in Enschede op 13 Juli gaf eenzelfde beeld te zien, alleen zijn de grootere meisjes en jongens in alles al werkelijk een beetje „groot" en voelen ze al wat meer wat het wil zeggen lid van onze groote turnfamilie te zijn; dat was in het bijzonder des middags bij den optocht goed te zien. Keurig en waardig hebben ze zich gedragen en de pluim, die voorzitter, makker Meijer, hun daarvoor op den hoed stak, was welverdiend.

Reeds heel vroeg in den ochtend (het beloofde gloeiend heet te zullen worden en onze Twentsche vereenigingsbestuurderen hadden dus het parool uitgegeven zoo tijdig mogelijk in Enschede te zijn, teneinde zich rustig voor de beurt van aantreden te kunnen voorbereiden) kwamen de meisjes en jongens Enschede binnen en begaven zich naar de voor hen gereserveerde kleedgelegenheden en vandaar naar het aloude Volkspark, naar de sportterreinen, alwaar door de goede zorgen van onze organiseerende Enschedesche makkers het geheele veld en de wedstrijdbanen reeds keurig waren uitgezet, zoodat zonder mankeeren kon worden begonnen en het programma zonder overhaasting en toch vlot kon worden verwerkt. Over het algemeen werd er vrij goed gewerkt, al was het duidelijk, dat de groote hitte van de laatste weken het lessenbezoek en dus het „er in zitten" van de oefeningen geen goed had gedaan.

Het houden van een optocht was door de autoriteiten toegestaan, evenwel zonder muziek, zonder vlaggen en vaandels, zonder tamboers, zoodat het eenerzijds wel een „stille omgang" is geworden, maar anderzijds een prachtige getuigenis werd van zelftucht en discipline, een waardige uiting van turnsters en turners in den dop.

Bij den ingang van het sportpark wachtten onze vaandeldragers en met ontplooide banieren en hoog boven onze hoofden uit waaiende vlaggen marcheerden wij het zonovergoten sportveld op, als altijd een machtig, ontroerend schouwspel en met den daarop volgenden vaandelgroet welhaast het mooiste gedeelte van den dag.

De massale nummers slaagden goed en het publiek, dat door de meer dan zomersche hitte helaas schaarsch was opgekomen, was gul met goedkeurend applaus. Ook ons dames- en heerenkeurkorps, dat ook reeds in den optocht zulk een uitstekend verzorgden indruk had gemaakt, kwam aan de diverse toestellen ondanks de tropische hitte bijzonder goed voor den dag en de daverende toejuichingen mogen zoowel voor de beide leiders als voor de dames en heeren een voldoening geweest zijn.

De demonstratie-handbalwedstrijd tussen een Enschedesch en een Hegelosch elftal, welke met het oog op de heerschende temperatuur kort moest zijn, viel erg in den smaak en mocht er ook zijn, qua spelpeil etc.

Zoowel in Hengelo als in Enschede waren diverse autoriteiten aanwezig en lieten zich vol interesse voorlichten door onze bestuursleden; zeer belangstellend hebben ze de verrichtingen gadegeslagen en hun tevredenheid betuigd.

Niet onvermeld willen wij laten, dat vanzelfsprekend onze voorzitter, makker Meijer, op de hem eigen kernachtige wijze via den microfoon onze gedachten heeft uitgedragen op beide dagen en het zaad heeft uitgestrooid, dat mede door alles wat onze meisjes en jongens naar voren hebben gebracht, vast en zeker vruchten zal dragen.

In de organisatie van beide dagen hebben wij ook ingeschakeld onze z.g. „Goede-Wil-Groepen", dat zijn groepen van pittige 14- tot 16-jarige meisjes en jongens, die wij nu reeds opvoeden voor toekomstige leidende functies, wien wij in het bijzonder onze turnersdeugden trachten bij te brengen om zoodoende met hun hulp onze „greep" op de groote massa intenser en pakkender te doen zijn en op deze wijze op breedere basis ons idealisme over te gieten in de harten van alles wat jong en vooruitstrevend is. Van de jongeren moet het toch altijd komen.

De Goede-Willers hebben bij beide dagen — zoowel bij het voorbereidend werk als op den dag zelf — goede diensten bewezen en laten zien, dat wij en zij tezamen op den goeden weg zijn.

De wedstrijd-uitslagen van dezen dag luiden als volgt:

Meisjes. Groep A, 6 deeln. 4e pr. Excelsior, Goor, 29.58 p.

Groep B, 12 deeln. 1e pr. H.G.V., Hengelo, 34.94 p.; 2e pr. K.D.O., Hengelo, 34.08 p.; 2e pr. Vl. en Kr., Haaksbergen, 33.94 p.; 2e pr. D.I.O., Almelo, 33.57 p.; 3e pr Hercules, Oldenzaal, 31.07 p.

Groep C, 13—24 deeln. 1e pr. O.S.S.-W.I.K., Almelo, 37.11 p.; 1e pr. Olympia, Hengelo, 35.88 p.; 3e pr. Hygiëa, Enschede, 30.71 p.

Groep D, 25—48 deeln. 1e pr. Sportlust, Enschede, 36.54 p.

Groep E, 48—75 deeln. 1e pr. Hercules-Hebe, Enschede, 38.45 p.; 1e pr. Hercules, Hengelo, 35.43 p.

Jongens. Groep A, 6 deeln. 2e pr. O.S.S.-W.I.K., Almelo, 33.91 p.; 2e pr. Vl. en Kr., Haaksbergen, 33.57 p.; 3e pr. A.G.V., Almelo, 31.74 p.

Groep B, 12 deeln. 1e pr. Sportlust, Enschede, 34.94 p.; 2e pr. H.G.V., Hengelo, 34.04 p.; 2e pr. Olympia, Hengelo, 33.74 p.; 3e pr. Achilles, Enschede.

Groep C, 13—34 deeln. 1e pr. Hercules-Hebe, Enschede, 37.66 p.; 2e pr. K.D.O., Hengelo, 33.79 p.

Groep D, 25—48 deeln. 1e pr. Hercules, Hengelo, 34.70 p.

W. d. G.

Turnvereen. „Santpoort"

Jaarlijksche estafette.

Na een onderbreking van twee jaren (1939—1940), als gevolg van de ernstige tijdsomstandigheden, hebben bestuur en T.C. van T.V.S. besloten om dit jaar (behoudens onvoorziene omstandigheden) de jaarlijksche estafette voor de vereenigingen, aangesloten bij den Kennemer- en Zaansche Turnkring en Turnkring N.H. Zuiderkwartier, wederom in eere te herstellen en te doen houden op **Zondag 17 Augustus a.s.** op het sportterrein van de voetbalvereeniging „Terrasvogels" te Santpoort.

Deze estafette omvat evenals voorheen voor dames: 100, 100, 80,. 60 meter; heeren: 800, 400, 200, 100 meter.

De wisselbeker voor dames werd 1 maal door „Aalsmeer" te Aalsmeer (1935), 2 maal door „Concordia" te Haarlem (1936—1937) en 1 maal door „B.G.V." te Bloemendaal (1938) gewonnen, terwijl die voor heeren 2 maal door „Concordia" te Haarlem (1935—1936) en 2 maal door „Olympia" te IJmuiden (1937—1938) werd gewonnen.

De heeren-beker werd in 1935 speciaal voor dit doel geschonken door de V.V.V. „Santpoorts Bloei" en de dames-beker door den eigenaar van het hotel „De Weyman" te Santpoort.

De estafette wordt gehouden tijdens de pauze van den op dien datum te houden sportmiddag. Aanvang 3 uur.

Handballers(sters)!

Speciaal voor U is een werk geschreven en uitgegeven waaraan gij wat hebt.

De vraag, die in den titel wordt gesteld, n.l.:

WAAROM HANDBAL?

wordt door den auteur, den heer A. J. HINDRIKS, op afdoende wijze beantwoord.

Ziehier hoe allerwegen dit boek gunstig werd ontvangen en beoordeeld:

„....op vlotte, boeiende wijze wordt het spel uiteengezet. Uitvoerig en overzichtelijk worden tal van onderwerpen behandeld. Een keurig verzorgd boekje, dat ongetwijfeld z'n weg zal vinden."

Nieuwsblad van Friesland.

„....Vooral weet de schrijver, welke opleiding er noodig is om een goed handballer of handbalster te worden. Wij bevelen het boek gaarne aan bij ieder, die belang stelt in het gezonde gymnastische openluchtspel."

Het Turnblad.

„Een aantrekkelijk boekje, overzichtelijk geschreven. 't Bevat de volledige spelregels (K.N.G.V.—B.H.C.) en talrijke toelichtingen en commentaren daarop. Al met al een vlot, aantrekkelijk en uitstekend boekje, dat veel belangstelling verdient."

Volksblad (Arbeiderspers).

„Dat er aan dit spel nog heel wat vastzit, bewijst wel, dat de schrijver er 136 bladzijden aan wijdt; alles met veel illustraties en schetsen toegelicht. Het lijkt een studie op zich zelf, maar is op prettige wijze geschreven en keurig uitgegeven. — Onderwijzers maken wij op dit werk bij deze attent. Het verdient stellig hun volle aandacht."

Christelijk Schoolblad.

De prijs van dit werk, dat rijk is geïllustreerd en een omvang heeft van 136 pagina's, is slechts **f 1.60**

Bestel het bij den Boekhandel of bij

Uitgeverij ERVEN A. DE JAGER

GRONINGEN O. EBBINGESTRAAT 44[1]

TELEFOON 91 GIRO 212791

Wilt U iets weten over het HANDBALSPEL?

Neem de NEDERLANDSCHE TECHNISCH-PAEDAGOGISCHE ENCYCLOPAEDIE

voor Gymnastiek, Spel en Sport

Het wordt daarin behandeld door R. v. d. LEY te Amersfoort.

In dit boek worden ruim 2200 onderwerpen, betrekking hebbende op Gymnastiek, Spel en Sport grondig besproken.

Naast veel interessants wordt vooral ook VEEL MODERNE OEFENSTOF GEBODEN.

De prijs is nu uitsluitend

*f 5.15**

Bestellingen kunnen opgegeven worden bij den Boekhandel of rechtstreeks bij de uitgevers

ERVEN A. DE JAGER

O. Ebbingestraat 44[1] Telef. 91 Giro 212791

GRONINGEN

Spoedig zal verschijnen:

„WENKEN EN RAADGEVINGEN VOOR DEN BOUW, AANLEG EN INRICHTING VAN GYMNASTIEKLOKALEN, SPORT- EN SPEELTERREINEN".

in opdracht van het Bestuur van het Nederlandsch Gymnastiek Verbond
samengesteld door
J. A. BOER, Architect te Groningen en
H. DRENTH, Voorzitter van den Turnkring Groningen
Met een voorwoord van den heer R. IJZER, Rijks-Hoofdinspecteur voor de Lich. Opvoeding

Dit boek van ongeveer 200 bladz. is rijk geïllustreerd en is voorzien van vele teekeningen.

Het bevat een schat van gegevens voor allen, die leiding geven bij de Lichamelijke Opvoeding, en voor hen, die belast zijn met den bouw, aanleg en inrichting van oefenplaatsen voor Gymnastiek, Spel en Sport, exploitatie e.d.

De Samenstellers, die een *20-jarige ervaring* hebben op het gebied van exploitatie van Gymnastieklokalen en Sportvelden in de gemeente Groningen en als adviseurs op dit gebied voor deze gemeente optreden, hebben aan de hand van jarenlange ervaringen, *„Wenken en Raadgevingen"* samengesteld, die ongetwijfeld *van het allergrootste belang zijn voor het zeer urgente vraagstuk der oefengelegenheden*

Uit den inhoud:

- *Gymnastieklokalen, zoowel voor Vereenigingen als Scholen*
- *Terreinen,*
- *Sintelbanen,*
- *Turn-, Athletiek- en Spelmateriaal,*
- *Exploitatie-wenken,*
- *Waschgelegenheden,*
- *Kleedgebouwen,*
- *Tribunes enz. enz.*

Keurig gebonden in heel linnen band en typografisch uitnemend verzorgd. Bestel nu reeds!

Prijs f 3.70

Uitgave van:

Drukkerij Groninger Uitgeverszaak (G.U.Z.), Groningen

OUDE EBBINGESTRAAT 44[1] GIRO 100370